

УДК 655.5

Побачення з книгою

Заспівом VIII Київської міжнародної книжкової виставки-ярмарку стало вшанування старійшини української літератури, лауреата Шевченківської премії Анатолія Дімарова, котрому саме у день початку цього книжкового дійства виповнилось 90 років. За значний особистий внесок у розвиток національної літератури, багаторічну плідну працю Анатолія Андрійовича нагороджено орденом князя Ярослава Мудрого IV ступеня. З Указом Президента України Віктора Януковича ознайомила гостей і учасників свята книги під час урочистого відкриття його радниці Ганна Герман.

Коли матеріал готувався до друку, стало відомо, що Анатолій Андрійович відмовився прийняти нагороду. Серед причин, названих ним, — письменник має бути в опозиції до будь-якої влади, про що Дімаров сказав і під час відкриття книжкової виставки. А прикладів його опозиційності до влади за шістьдесят п'ять років творчості можна назвати чимало. У своїх текстах письменник не боявся змальовувати часи примусової колективізації, голодомору 1932—1933 років, масові репресії — відрізки історії, на які було накладено суворе табу. Та редактори й цензура працювали вправно: викреслювали цілі абзаци, обривали сюжетні лінії. Насамперед йдеться про його роман "І будуть люди" (1974—1980) — історичну епопею про український народ, його долю у XX столітті. Як результат — було вилучено близько 300 сторінок (майже ціла книжка!). Та навіть урізаний варіант "Болю і гніву" — останньої частини роману — в 1982 році був удостоєний Шевченківської премії.

Перший заступник голови Державного комітету телебачення і радіомовлення України Анатолій Мураховський наголосив, що на прикладі одного з найповажніших українських письменників Анатолія Дімарова можна прослідкувати, як багато в житті людини важить друковане слово. Про його значення говорив і сам ювіляр:

— Без книги неможливе духовне життя окремої особистості й суспільства загалом, адже саме книга, образно кажучи, створила людину, постійно удосконалює її, робить духовно багатшою, тому-то вона не зникне ніколи.

На відкритті виставки. Зліва направо: перший заступник голови Держкомтелерадіо України А. Мураховський, голова Департаменту видавничої справи і преси Держкомтелерадіо України О. Кононенко, радник Президента України Г. Герман, перший заступник директора Книжкової палати України Н. Петрова

На творах Анатолія Дімарова виросло декілька поколінь українських читачів. Дебютував письменник збіркою оповідань "Гості з Волині", яка з'явилася друком у далекому сорок дев'ятому. Хоча сам письменник не дуже охоче розповідає про свою "літературну ластівку", написану в душі пануючого тоді соціалізму, вона засвідчила про його творчу весну, про прихід в українську літературу непересічного письменника, талант якого розцвітав від книги до книги —

збірки оповідань та новел "Волинські легенди", "Через місточок", повісті "Син капітана", збірки повістей та оповідань "Жінка з дитиною", романи "Його сім'я", "Ідол", "І будуть люди".

У роки творчої зрілості Анатолія Андрійовича його найулюбленим жанром стали "історії" — сільські, містечкові, міські, започатковані збіркою "Зінське шеня", яка, як і книга "Постріли Уляни Кашук", увійшла до підсумкового видання Анатолія Дімарова "Сільські історії", що побачила світ 1987 року. Тоді ж вийшли його "Містечкові історії", а наступного — "Боги на продаж. Міські історії". У творчому доробку письменника й повісті та оповідання "Вершини", "В тіні Сталіна", "На поруки", "Я теж людина. Словідь стукача", "Зблиски", "Самосуд", "Мадюдя. Повість про загублену душу", "Максим та Маруся"; казки для дітей "Про хлопчика, який не хотів їсти", "Для чого людині серце", "Блакитна дитина"; етюди "Перепишіть мене в українця", "Гая дивиться "Багатих", "А дід Марко лаштує сандалети", "Мерзляк", "Хвиномен", "Василь возить сіно", "Дід Черепок косить пшеницю", "Хоронили Надю", "Цить, стара!". Роздуми про світ, у якому жив, про людей, з якими спілкувався, події, учасником і свідком яких був Анатолій Дімаров, лягли в основу двотомника його спогадів "Прожити й розповісти", випущений уперше у 1982 році у "Дніпрі", він витримав тут декілька видань. До речі, саме з "дніпрянами" Анатолій Андрійович найтісніше співпрацює. А відкрило йому шлях у літературу Львівське книжково-журнальне видавництво у 1949 році, яке, як уже зазначалось, надрукувало його першу книгу оповідань "На волинській землі". Письменник Анатолій Дімаров — бажаний автор і у видавництвах "Український письменник" (попередня назва "Радянський письменник"), "Веселка", співробітництво з якими вимірюється майже п'ятдесятьма роками. На жаль, нинішні молоді читачі майже не знають Анатолія Дімарова. Не змогла заповнити цю лакуну й VIII Київська міжнародна книжкова виставка-ярмарок.

А приклад того, як треба "проштовхнути" свого автора, показала літературна агенція "Піраміда" (Львів). Саме тут побачили світ більшість творів Марії Матіос. В експозиції львів'ян книгам цієї письменниці було відведено чільне місце. Кожному, хто зацікавився її творчістю, було надано вичерпну інформацію, ненав'язливо пропонували купити книги, коротко знайомлячи з їхнім змістом. І така реклама спрацювала. Чимало відвідувачів форуму поповнили свої бібліотеки книгами Марії Матіос.

Роман відомого українського письменника Василя Шкляра "Чорний Ворон" (інша назва — "Залишенець", саме під нею його випускає Книжковий клуб "Клуб сімейного дозвілля") став улюбленим для багатьох читачів. Серед них користуються популярністю й інші твори автора: "Елементал", "Нікуб", виданий, як і "Чорний Ворон", "Ярославом Валом". Організована видавництвом автограф-сесія з Василем Шкляром зібрала значну аудиторію, якій було представлено названі романи. У них відкрилися нові грані таланту письменника. Доречно зазначити, що у рамках виставки "Ярослав Вал" провів чотирнадцять виставкових заходів.

Своєрідним рекордсменом стало харківське видавництво "Фоліо", на рахунку якого шістьнадцять таких заходів. Ось деякі з них: автограф-сесії Ірен Роздобудько, Андрія Куркова, Лади Лузіної, Сашка Ірванця, Юрія Вінничука, Івана Драча. Варто зауважити, "Фоліо" тривалий час співпрацювало з відомим українським письменником Павлом Загребельним. А нині естафета співробітництва перейшла до його сина Михайла, книги-біографії якого "Едуард Лимонов" та "Лев Троцький" харків'яни презентували на виставці-ярмарку.

Книга "З української старовини" стала своєрідною візитівкою Видавничого дому "Букрек" (Чернівці). До видання, яке здобуло Гран-прі Міжнародного конкурсу "Мистецтво книги", не згасає інтерес читачів, підтвердженням чому стала його презентація на книжковому форумі. Загалом, у його рамках чернівчани організували одинадцять заходів — презентації збірки Ольги Кобилянської "Огривай, сонце..." (українською і німецькою мовами), випущеної на замовлення Державного комітету телебачення і радіомовлення України за програмою "Українська мова", "Кобзаря" (українською та румунською мовами), виданого до 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка, книги Олександра Кониського "Подорож в рідні села Шевченка", що вийшла за кошти Міжнародного благодійного фонду "Україна 3000".

Шевченківська тема — не випадкова на книжковому форумі. Його проведення збіглося у часі зі 151-річницею перепоховання Великого Кобзаря на Чернечій горі в Каневі та традиційним Міжнародним літературно-мистецьким Шевченківським святом "В сім'ї вольній, новій", відкриття якого відбулося під час VIII Київської міжнародної книжкової виставки-ярмарку, на ній, крім уже названих видань, було презентовано закордонну Шевченкіану.

Через три роки одному з провідних вітчизняних видавництв "Либідь" виповнюється 180 років. У його арсеналі — значний досвід не лише з випуску книг, а й їхньої пропаганди та просування до читача. Один із методів цього — акція у рамках VIII Київської міжнародної виставки-ярмарку: для її відвідувачів було встановлено знижку на 20 відсотків від ціни виробника на книгу Миколи Жулинського "Українська література: творці і твори", а зацікавленість нею посилилась після автограф-сесії автора — відомого критика, літературознавця, громадського діяча, академіка НАН України.

Деякі з письменників не чекали, коли видавці представлять їх відвідувачам, а самі йшли до читачів. Так, відома українська поетеса Ганна Чубач цікавилась їхньою думкою про свої твори, з'ясувала, які з її книг користуються попитом.

Українських письменників на книжковому святі представляв і голова НСПУ Віктор Баранов, якому добре відома "видавнича кухня", адже він працював редактором у провідних видавництвах, а також головним редактором журналу "Київ". Очолоюючи Національну спілку письменників України, переймається проблемами вітчизняного книговидання. Своїми роздумами Віктор Баранов поділився, виступаючи на відкритті виставки-ярмарку:

— Книга — важливий чинник духовності нації і їй потрібна державна підтримка, насамперед фінансова. 40 мільйонів гривень, виділених на реалізацію програми "Українська книга", явно недостатньо.

Водночас із нарощенням випуску книг, потрібно дбати й про виховання юного покоління читачів, яким розбудовувати українську державу. Саме на це і спрямовані виставки-ярмарки, які стають справжнім святом для молодих читачів.

— Виховувати духовність нації, — зазначив президент Української асоціації видавців та книгорозповсюджувачів Олександр Афонін, — неможливо без духовного слова, саме воно творить патріота, служить сполучною ланкою поміж поколіннями українців.

Підтвердженням цих слів стала VIII Київська міжнародна книжкова виставка-ярмарок. Відкриваючи її, перший заступник голови Держкомтелерадіо України Анатолій Мураховський наголосив:

— У важкі часи становлення національного книговидання книга торує свій шлях до читачів, а читачі прагнуть отримати нову продукцію наших талановитих письменників та видавців. Стан книговидання є мірилом культурного розвитку суспільства.

Почесним гостем виставки-ярмарку стала Консультаційна рада видавців СНД. На обладнаному нею стенді національних асоціацій видавців Росії, України та Білорусі експонувались кращі зразки друкованої продукції наших країн.

Росію на цьому святі книги представляли п'ять видавництв, Білорусь — дванадцять. Білоруські колеги презентували книги суспільно-патріотичної тематики. Організатори цього заходу — працівники видавництва "Початкова школа" — порушили й ширше коло проблем, зокрема пов'язаних зі зниженням випуску книг для школярів молодших класів.

Свою друковану продукцію на виставці експонували видавці ще однієї пострадянської країни — Туркменістану, а також Італії та Ірану.

Чотири дні вирував ярмарок в Українському домі. Тут експонувались кращі зразки книжкової продукції, випущені вітчизняними видавцями. Відвідувачі виставки змогли придбати художню, історичну, краєзнавчу, довідкову, дитячу літературу за цінами виробників.

У книжковому форумі взяли участь понад 200 видавничих організацій, у тому числі й зарубіжних.

*Матеріал підготувала
Надія Регідайло,
відповідальний секретар
"Вісника Книжкової палати"*